

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Pertuas 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

tur etiam filius naturalis? Et communiter placuit, quod sic, per *text. in l. Ex facto 17. §. si quis rogatus fuerit D. Ad S. C. Trebell* Cui tamen obitare videtur textus in *l. Generaliter 6. §. cum autem in fine C. de institutionib.* ubi filio legitimo vel etiam naturali tantum à patre substituti excluduntur per nepotes legitimos non naturales. Cui accedat hæc ratio, quod in dubio verba propriè accipienda sunt, *l. fin. C. De his qui veniam aetatis impetr.* at filius is propriè dicitur, qui ex uxore natus est, *l. Filium 6. v. De his qui sui vel alieni juris sunt.* Quà ratione motus Joan. Corasius, *lib. 1. Miscellan. c. 7.* existimat, filium naturalem tantum non excludere substitutum. Nihilominus distinctionis fœdere hæc antinomia concilianda est, distinguendo scilicet inter conditionem factam expressa mentione filiorum, & eam, quæ à lege subintelligitur, ut priore casu liberi etiam naturales contineantur substitutione, uti in *d. §. si quis rogatus, & in l. Harredibus 77. §. 1. D. Ad S. C. Trebell* nisi ex præsumpta mente ejusdem testatoris aliter conjicia-

tur, veluti si is in dignitate sit positus, vel talis sit conditionis, ut verisimiliter nolit naturalem filium in hæreditatem suam succedere, quod iudicis erit æstimare, *d. §. si quis rogatus.* Altero verò casu, ubi liberi à testatore expressi non sunt in substitutione, sed ex legis dispositione tacitè vocantur (ut quia pater in substitutione non meminit liberorum, sed alium extraneum substituit, & substituto extraneo præferuntur, *ex l. Cum acutissimi 30. C. de fideicom. Et d. §. cum autem*) hoc, inquam, casu naturalis filius non continetur substitutione, neque substitutum alterum excludit, ideo quod lex filium in dubio intelligat eum, qui ex uxore natus est, *d. l. Filium*, propriè quæ verba in obscuro exaudienda sunt, *d. l. fin. C. De his qui veniam at.* Intellige naturalem filium, qui ex concubina procreatus est, *Authent. Licet patri C. De naturalib. lib.* non qui ex incerto concubitu natus, quia is patrem demonstrare non potest, *l. Vulgò concepti 2. D. de statu hom.*

SUMMARI A.

In Cap. Pertuas 10.

1. Facti species.
2. Inter cognatos mariti & uxoris ex diversis conjunctionibus non oritur consanguinitatis vel affinitatis vinculum.
3. Consanguinitas etiam ex illicito concubitu nata impedit ac dirimit matrimonium.
4. Consanguinitas ex solis præsumptionibus orta solvit matrimonium.
5. Cur in casu h. cap. fitur potius affirmationi injurata quam jurata.
6. Quid si prior confessio fuerit nuda, posterior verò negatio jurata.
7. Nominatio & tractatio parentum quando probet quem filium esse.

E Legans facti species hoc Cap. proponitur. Titius cum septennium Mæviam in concubinato retinisset, tandem hæc, nullâ susceptâ prole, à Titio divertit. Cum autem ipsa non ita diu pōst ad eundem Titium rediisset, peperit filium, adferens se eum suscepisse ex Titio. Accidit vero postea, ut, eum hic filius pubes factus matrimonium contraxisset cum Sophia nepte Titii, suborta fuerit quæstio inter eos consanguinitatis. Quam ut amoveret Mæviam contrarium juramento suo adstruxit, prædictum

scilicet filium non ex ipso Titio, sed ex alio suscepisse, ac proinde nullam inter eos esse cognationem, quæ matrimonium impediret. Nam juris certum est, inter cognatos mariti & uxoris, ex diversis conjunctionibus antea natos, nullum oriri consanguinitatis vel affinitatis vinculum, *ex Qu. d. super §. inf. de consang. & affin.* Quare hac de re consultus Innoc. III. S. Pont. rescribit in hunc modum, quod, cum Mæviam constanter in principio affirmaverit, filium, de quo controversia est, se ex Titio suscepisse, adeoque & ipse Titius, instante Mæviam, eundem filium suum publicè recognoverit, atque ita communiter nominatus fuerit & habitus ab utroque tam Titio quam Mæviam, quod, inquam, juramento ipsius Mæviam in contrarium postea præstito nequaquam stari debeat, additâ hæc ratione ex jure civili depromptâ, *l. Generaliter 13. C. de non numer. pecunia*, quâ nimis indignum judicatur, quod suâ quisque voce dilucidè protestatus est, id postea velle infirmare, proprioque testimonio resistere. Unde infert hic S. Pont. quod matrimonium inter prædictum filium & Sophiam neptem ipsius Titii consistere non potest, tamquam inter consanguineos contractum.

Ex quibus duo potissimum notanda occurrunt: unum, quod consanguinitas etiam ex illicito

cito concubitu nata matrimonium impediatur contrahendum, & contractum dirimat, puta intra quantum consanguinitatis gradum. Idem notatur hic Gloss Panorm & Felinus, siquidem nihil interest quoad matrimonium contrahendum, ex iustis nuptiis cognatio descendat, an vero non, inquit disertè Scævola in l. Et nihil interest §. 4. D. De ritu nup. Quare & affinitas ex ejsmodi cognatione contrahitur, c. Discretione 6 c. penult. *Et ubi inf. De eo qui cognovit consang. uxoris sue*, sicut dicitur latius inf. sub Tit. De consang. & affinis. Alterum est, quod consanguinitas etiam ex solis præsumptionibus orta dissolvat matrimonium contractum, Gl. hic in V. consobrinus & facit text in l. 1 §. Iulianus D. De liberis agnose.

4. Quæritur autem hic Dd. cur potius stetur affirmationi Mæviæ injuratæ, quam ejusdem negationi juratæ, cum tamen juramento major vis insit, quam simplici affirmationi, c. Debitoribus 6. *Et cum contingat 28 inf. De jurejur.* Resp. hoc ideo fieri, quod cum simplici affirmatione Mæviæ concurrerint & alia argumenta sive indicia, quæ affirmationem Mæviæ juvant, videl. tractatio parentum tamquam erga filium proprium, & communis aliorum opinio.

5. Sed quid si nuda fuerit confessio prior Mæviæ, nullis aliis indicii concurrentibus, posterior verò negatio jurata? Putat Gl. & communiter alii. negationem juratam præferendam esse. Verum contra Panorm, hic n. 10 & 12 ex ratione h. nostri c. Et d. Generaliter: nisi quis de facto proprio antè & solemniter confessus esset, aut id, quod

juratus postea negat, videatur ex quadam causa appeteri, ut hic in textu.

Sed & hic animadvertendum est, solam nominationem parentum quandoque sufficere, quæ scilicet eo modo emissæ est, ut etiam parentum voluntatem in filium ostendat, veluti si in judicio parentes, vel etiam solus pater confessus sit aliquid esse filium suum, l. 1 §. Iulianus D. De liberis agn. vel extra judicium dedit operâ, non perfunctione, filium suum pronuntiaverit: ut si v. g. pater in epistola sua ad uxorem missa aliquid filii nomine compellaverit, l. penult. D. De probat. aut filii nativitate (ut solet fieri) libro suo consignaverit, sicut tradit Decius hic Cujus hæc ratio est, quod pater filium ita compellendo, constituat eum in quasi possessione filiationis. Covarr. in 4 lib. Decret. p. 2. c. 8. §. 3. n. 8. Quapropter idem erit, si quis tamquam filius educetur à parentibus: hoc enim modo & is in possessione constituitur filiationis, adeo ut intelligatur verus filius, donec contrarium probetur. Felin. hic n. 13. ex sententia Abbatis, Bart. & aliorum, Palæor, lib. de nothis ac spuris c. 22. qui & testatur id communione opinionem recepisse, & probat l. 1 §. 1. D. De questionibus. Unde quæ hoc loco de tractatione filii ab utroque parentum facta & de communi fama dicuntur, non planè necessaria videntur, sed ita ex facto summo Pont. proposita fuerunt, cum sufficere vel sola confessio, vel tractatio parentum tamquam in verum filium facta, quod vel ipsa ratio textus nostri evincere videtur, dum de cisionem suam fundat in confessione parentum, ex d. l. Generaliter C. De non num. pec.

In Cap. Quoniam contra II.

SUMMARI A.

1. Summa hujus Tit.
2. Negantis factum per rerum naturam directè probatio non est.
3. Acta judicialia per Notarium vel duos viros idoneos excipienda.
4. Nisi in causis levibus, secundum Abbatem.
5. A quo dissentit necius.
6. Probatur Abbatis sententia.
7. Notarius idem qui persona & servus publicus.
8. Notarii officium circa acta judicialia.
9. Notarium eligi sibi iudex.
10. Testes actis conscribendis adhiberi non est necesse.
11. Duo viri idonei non nisi in defectum Notarii adsumendi.
12. An pro processu iudicis præsumi debeant.

13. Acta an & quo ordine conscribenda.

Doctores hanc Decretalem vocant famosam & dilatabilem, teste Felino hic in pr. in cuius explicatione Nicolaus Everardus, olim Antecessor hujus Scholæ, annos sex insumpsit, cuius Commentarius nondum in lucem editus est. Nos breviter more nostro eam perlustremus.

Igitur, ut inscriptio ipsa indicat, desumpta est hæc Decretalis ex generali Conc. Lateranensi sub Innoc. III. celebrato, quæ mandatur iudicibus, ut in instituendo & prosequendo iudicio adhibeat publicam personam, id est Notarium, vel duos viros idoneos, qui fideliter conscribant omnia iudicii acta, veluti citationes, dilaciones, reculationes, petitiones, responsiones, ceteraque quæ in iudicio occurrunt, cum designatione